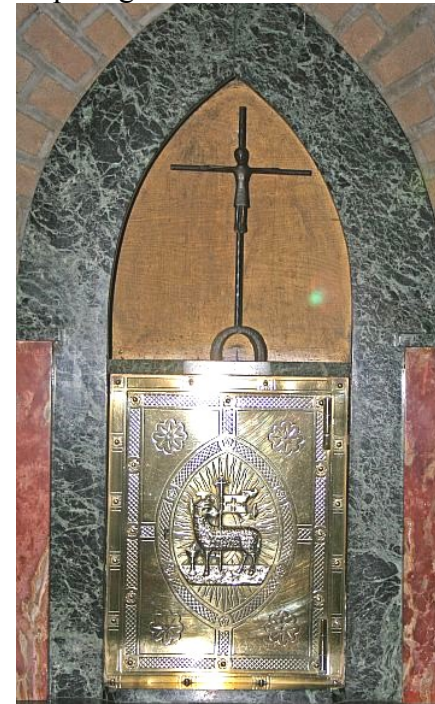


# Bethlehem melen 2

Vu. Fonds Het Goede Doel vzw., Doornstraat 11A,  
8970 Poperinge 2009/11 – Pro manuscripto.



Volgens van Deurloo geeft Ps 98 in bijbelse  
grondwoorden de aanvaarding van JHWH's koningschap  
weer: 'De HEER heeft zichzelf bevrijd en Hij heeft die

**bevrijding bekend gemaakt aan alle volkeren in het betonen van zijn trouw aan Israël.** In deze opvatting is ruimte voor aanvaarding van koningschap – in de zin van ‘zelf bevrijd zijn tot bevrijden’. In de bevrijdingsmanifestaties van de uittocht uit Egypte en de ommekeer uit Babel ‘van de HEER zelf – in Zijn bevrijding’ – dáárin zien de volkeren HEM!’

### **Monotheïsme – henotheïsme<sup>1</sup> – universele pretentie**

*‘Monotheïsme’ is resultaat van of een fase in een ontwikkelingsgang. ‘De strijd weerspiegelt zich in de teksten van Deutero–Jesaja. De ommekeer, ‘actualiserend gedenken’, waardoor Israël liturgisch ontstaat.’ De pretentie van deze zich ontwikkelende (geloofs)visie houdt in dat JHWH dan al zijn Universaliteit tot aan het Einde van de aarde/wereld openbaart.’ Hier is sprake van een ‘nieuw geschieden’, dat om een ‘nieuw lied’ vraagt (42,10). De bevrijdingshymne Ps 98 is ook in die zin te verstaan. Dit gebeuren krijgt ‘wereldafmetingen in de vorm van een epifanie aan alle volkeren (vgl. 40,5).’ Zij worden hier (nog) niet in het heil betrokken. Het gaat om het heil aan Sion, ‘dat aan de wereld wordt geopenbaard’ (Schoors). Deze boodschap moeten we*

---

<sup>1</sup> Terwijl de monotheïst stelt dat zijn god of godin *de énige* zou zijn (*"er is geen andere god behalve deze god"*), stelt de henotheïst dat hij de zijne *de beste* vindt (*"er is geen andere god zoals deze god"*). Henotheïstische religies worden sterk gekenmerkt door een onderwerping aan de betreffende superieur geachte godheid. Voorbeelden van henotheïsme in de klassieke Oudheid waren de cultus van de Egyptische god Serapis en de godin Isis en de Griekse goden Dionysos, Hermes en Helios in het Romeinse rijk

*verstaan binnen het kader van DeuteroJes als 'Boek der vertroosting'. Het grote wonder daarin betreft 'de herrijzenis der verachten, de herbouw der ruïne' (De Boer). Goden van andere volken zullen vallen bij de macht van deze God in het niet. De volken zullen het zien! Deze woorden die algemeen als 'universeel' en 'missionair' worden gezien, blijven deel van het Troostboek. De geestelijke wereld van DeuteroJes heeft nog een nationale grens, maar hij staat aan het begin van een nieuwe periode, die van het overschrijden van de nationale grenzen – vader van het latere Jodendom wordt hij wel genoemd. De doorbraak van de nationale binding is op handen. De diepte van zijn geloof wordt (h)erkenbaar voor de anderen, de volken.*

Het is de pretentie van een bijzondere 'presentie' die in het geschieden ingrijpt: 'Ballingen van een onaanzienlijk volk keren terug naar hun stad, herbouwen de tempel en proclameren dat hun God met deze bevrijding van hen als Zijn Volk zichzelf manifesteert als de koning der aarde en de God der goden. De HEER, die met zijn volk naar de Sion komt (zie bv. Jes.40,3–11), is in die beweging degene die komt om de aarde te richten (Ps.96,13; 98,9).' Er ligt een 'traditio–historische samenhang tussen de terugkeer van de ballingen en de manifestatie van JHWH's koningschap'.



### U en IK-JIJ

'Monotheïsme' is een (geloofs)strijd. 'Geloven' is een beweging, een proces: een gang in en door de 'geschiedenis'. Het proces van het godsgeloof van de tijd van de uittocht tot de tijd van de ballingschap is te typeren als 'een Andersworden', 'een intreden in een nieuwere wereld van waarden van de geest en de morailteit' (Buber): 'dat betekent dat men zich om geen anere Koninkrijk bekommerd, en expliciet eerst dit Rijk zoekt, **zoals de Vader, één en onverdeeld, volmaakt (oude vertaling)**.' Deze 'enigheid' in dit 'monotheïsme' is 'niet die van één 'exemplaar', maar die van het 'Jij in de Ik-Jij-verhouding'.



cf. *hellboymoloch op internet*.

De strijd spitst zich toe op de ‘Molekhisering’. Molekh (de god die kinderooffers eist<sup>2</sup>) staat met dezelfde letters MLK tegenover melek (koning). God verzet zich tegen de molekhisering (tot afgod maken / Vergötzung) van

<sup>2</sup> De 12<sup>de</sup> eeuwse rabbi Rashi, die Jeremiah 7:31 becommentarieert verklaarde: Tophet is Moloch, die van koper werd gemaakt; en zij verwarmden zijn lagere delen en zijn handen uitgestrekt en eveneens opgewarmd dan plaatsten ze het kind tussen zijn handen en het werd verbrand. Toen het hevig uit huilde overstemden de priesters het geluid door te slaan op een trommel zodat de vader de stem van zijn zoon niet kon horen. Een rabbijnse traditie voegde aan de Yalkout van Rabbi Simeon toe, dat de idool hol was en in zeven compartimenten, in 1 zetten ze het meeloffer, in 2 een tortelduif, in 3 een ooi, in 4 een ram, in 5 een kalf, in het 6 os en in 7 een kind, dat alles werd samen verbrand door het standbeeld binnen te verwarmen.

zichzelf – waarbij de afgrenzing vaak niet duidelijk is. In zekere zin is God de meest kwetsbare, wanneer mensen gelovig of ongelovig manipulerend handelen en spreken. De God, JHWH, die Koning is is die melekh die uitgeleide deed van het verstrooide volk: uit Egypte en het bevrijden uit de ballingschap. En dat is te (h)erkennen en te geloven! Noodzakelijk is dus verzet tegen het syncretisme, waarin de molekhdienst de melekhdienst 'duivels' maakten. Zo maak je van JHWH een 'demonische' kracht. JHWH wil leidend bevrijden. Zoals Abraham uittrekt op de roep van JHWH, zo is de uittocht uit Egypte eveneens een 'Geloofsact': op grond van de 'De onvoorwaardelijke aanspraak van JHWH op zijn Koning zijn die werd erkend, in het feit dat het volk JHWH zelf hem tot Koning roept, hem alleen en direct, zonder tussenpersonen<sup>3</sup> ) en JHWH zelf in die functie treedt<sup>4</sup>. Want: deze God is Eén en Énig: ongedeeld en onverdeeld present, Aanwezig dynamisch en openbarend, delend en kwetsbaar..

---

<sup>3</sup> Ex.15, 16 Angst overviel hen, vrees beving hen toen zij hoorden van uw machtige daden, zij werden stom als steen, terwijl uw volk voorbijtrok, HEER, terwijl uw volk voorbijtrok, het volk door u geschapen. 17 U brengt hen naar de berg die uw domein is, HEER, en daar zult u hen planten, in uw eigen woning, het heiligdom door u gebouwd. 18 De HEER is koning voor eeuwig en altijd!

<sup>4</sup> Ex.19: 16 Op de derde dag, bij het aanbreken van de morgen, begon het te donderen en te bliksemen, er hing een dreigende wolk boven de berg, en zeer luid weerklonk het geschal van een ramshoorn. Iedereen in het kamp beefde. 17 Mozes leidde het volk het kamp uit, God tegemoet. Aan de voet van de berg bleven ze staan. 18 De Sinai was volledig in rook gehuld, want de HEER was daarop neergedaald in vuur. De rook steeg op als de rook uit een smeltoven, en de berg trilde hevig. 19 Het geschal van de ramshoorn werd luider en luider. Mozes sprak, en God antwoordde met geweldig stemgeluid."



Dit sluit in dat het Verbond een Koningsverbond was en is. Het verbond tussen JHWH en Israël – volgens Pedersen overeenkomend met de Arabische ‘baia-Bund’, waarin een hoger staande partner het verbond als het ware ‘schenkt’ aan de ontvangende mindere partij – is van dezelfde aard als ‘het verdrag, dat het volk door JHWH in Hebron met David sloot, als ze hem zalfden’<sup>5</sup>: In deze passage wordt dezelfde inhoud omtrent de verhouding

---

<sup>5</sup> 2 Sam 5: 1 Alle stammen van Israël kwamen bij David in Hebron en zeiden tegen hem: ‘Hier zijn we, uw eigen vlees en bloed. 2 Ook vroeger al, toen Saul nog over ons regeerde, was u degene die de troepen van Israël aanvoerde. De HEER heeft u beloofd: Jij zult mijn volk Israël weiden; jij zult vorst over Israël zijn.’ 3 De oudsten van Israël kwamen bij de koning in Hebron. Daar sloot koning David ten overstaan van de HEER een verdrag met hen, en zij zalfden hem tot koning van Israël.

tussen JHWH en Zijn volk door het woord koning uitgedrukt'. In die zin is het Sinaïverbond een koningsverbond. JHWH is daarin niet meer 'uitsluitend' een beschermgod van de gemeenschap, een patroon, HIJ is hun anderen uitsluitende politiek opperste.'

### **Theocratie: JHWH = MLK**

'De regeermacht werd door God zelf uitgeoefend, niet door erfelijk koningschap, (...) maar door mensen die door de Geest van God werden gegrepen. De roe'ach (geest = subject) van God bediende zich van hun kracht. De grondslag van de theocratie ligt in de uittocht uit Egypte, die tot de verering van de God van Israël heeft geleid. Zijn daden worden in de geschiedenis ervaren. Deze goddelijke koning duldt geen erfelijke koning naast zich'. De oorspronkelijk theocratie klinkt nog door in de woorden van Am.2,10v: Ik heb u uit Egypte gevoerd...





## ISRAËL

יִשְׂרָאֵל

*'Israël betekent: de Heer moge zich als heerser/bevrijder bewijzen!' Zo is de verwerkelijking van de alomvattende heerschappij van God proton en eschaton van Israël*

Jacob wilde dat de engel hem kwetste voor hij terug hemelwaarts keerde. JHWH zei<sup>6</sup>: "Niet Jacob, ya'âqōb "onderkruiper", maar yiśrā'ēl "Israel"; want śārītā (KJV, als een prins macht hebben, 'sar' is "prins", heerser) heb je God en mensen bestreden en je won.

Hij worstelde met JHWH. Zijn naam, de naam van het volk, komt 2507 x voor in het Eerste Verbond..

---

<sup>6</sup> Gen 32: "29Daarop zei hij: 'Voortaan zal je naam niet Jakob zijn maar Israël, want je hebt met God en mensen gestreden en je hebt gewonnen.'



## Heilsgeschiedenis en Rijk van God

### Heilsgeschiedenis

*Deze 'geschiedenis' van Goddelijke macht, waardoor die nieuwe wereld moet worden opgericht, is een subjectieve werkelijkheid. Objectief 'bestaat het Rijk Gods niet' want het Rijk Gods is niet 'van deze wereld' 'zijn herkomst,*

*zijn komen en zijn toekomen zijn uit kosmisch gegevens en historische samenhang ontstaan; zijn werkelijkheid heeft met het schema en de wetten van deze wereld niets gemeen. Een bijzondere geschiedenis dus die 'de ware' heet voor wie het gelooft. Het gaat om een specifieke 'subjectiviteit': 'een nieuwe Existentie' nl. 'die van de gelovigen, die in het Woord van Jezus Christus vertrouwen hebben'. Dat is een geloof in een werkelijkheid die 'anders' is dan de 'historisch en kosmisch vast te stellen werkelijkheid'. Dit 'subjectieve' stelt zich op (in tegenstelling, stellingname) tegenover het zg. 'objectieve' als van 'geheel andere orde'. Wanneer we dit 'historisch' lezen, loopt deze 'zaak' m.i. vast. Eenvoudig omdat de 'historie' deze 'heils'zaak met 'feiten' logenstraft. De 'subjectieve' geschiedenis (Kraus) heeft een uiteindelijke (eschatologisch) 'objectieve' pretentie, maar bij gebrek aan 'objectieve' 'werkelijkheid' daarvoor trekt deze subjectieve geschiedenis zich 'tijdelijk' (tot aan het einde der tijden) terug. En 'God weet' wanneer het 'de tijd' is om het voorlopig 'subjectieve' tot 'objectiviteit' te verheffen: De 'uiteindelijk ware geschiedenis'.*

*Maar: de waarheid van deze geschiedenis geldt ook nú ( 'in-tussen'!) **reeds** vanuit het onomstotelijke éne 'Midden': 'Jesus Christus', één en eens voor al: Einde en Wending: van de oude naar de nieuwe werkelijkheid. Deze nieuwe 'werkelijkheid' (Rijk Gods) is geen 'idee': de apocalyptiek onderstreept wèrkelijk het einde van de bestaande 'wereldtijd': 'Omdat deze wereld eindig is, daarom zal er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde komen.' Aan de bestaande 'wereldtijd' wordt het uiteindelijke 'definitum' aangedaan door inbreuk daarin*

*of beter het aanbreken van het 'Rijk van God', dat het bestaande hypothekeert, in vraag stelt.. Tekenen van dit einde zijn Jezus woorden/werken'.*



De 'ware geschiedenis' openbaart zich als 'Heilsgeschiedenis'. Dat is 'Openbaringsgeschiedenis' van Gods liefde, als 'bijbelse geschiedenis', een geheel, niet een samenraapsel. Jezus Christus is zin en middelpunt van deze begrensde geschiedenis. In vergelijking met de wereldgeschiedenis is in Hem de geschiedenis veel duidelijker dan de algemene geschiedenis. Deze bijzondere geschiedenis is vooral 'eschatologisch waar' en dat moet bij alle 'voorlopigheid' 'intussen' **nog** 'blijken'<sup>7</sup>. Zeggen dat het allemaal 'eens en voorgoed' al 'gebleken is' (epahpax), is uiterst 'subjectief' geldig voor 'wie gelooft' in deze bijzonder 'ware God' en zijn werkelijkheid.

Deze God is werkelijk Gød – 'niet een symbool voor welke bestaande orde dan ook'. Hij is 'werkelijk medemenselijk'. 'Zo maakt hij geschiedenis voor ons; sterker: zo is Hij een en al geschiedende geschiedenis'. De historie verbleekt daarbij en wordt ontmaskerd als òn-werkelijkheid, want dat is 'geen echte geschiedenis. Er gebeurt niets.'

<sup>7</sup> 'Reeds' en 'nog niet'.

## Eschaton

Eschatologie zegt eenvoudig dat God niet alleen het eerste maar ook het ‘laatste woord’ heeft of dat het hem toekomt – in een ‘bijzonder’ en ‘andersoortig’ geschieden. Dat ‘laatste woord’ stelt het heden als het ware ‘op scherp’, het leidt tot een specifiek werkelijkheidsbesef – een verhoogd bewustzijn als ‘geloven’. Het menselijke is inbegrepen in de voleindinging van ‘de geschiedenis van Gods verbond, waarin Hij met zijn goddelijke daden wegwijzend voorop gaat, opdat zijn mensen met hun overeenkomstige menselijke daden Hem volgen’ (Breukelman). ‘Echte geschiedenis is altijd geschiedenis van een DBR (דְּבַר - Woord/Dabar). Heel dit gebeuren van verbondsgeschiedenis is ‘rijk en overvloedig: de éne DBR breekt uit in een menigte van DBRJM, het éne doen in een menigte van daden, de éne gerechtigheid in een menigte van gerechtigheden, de éne CHSD (חֶסֶד<sup>8</sup>) in een menigte van CHSDJM’. De “Bundesgeschichte in der Zeit” (waarin het gaat om de ‘trouw’) heeft als eindpunt en als eschaton ‘de zege van de verwerkelijking van het heil in de TSDQH gerechtigheid (צִדְקָה). Achter ‘heil’ horen we het Hebreeuwse JSJW’H jeshua – stam bevrijding ‘als beginnende SJLWM שְׁלוֹם en SJLWM als voltooide JSJW’H!’. Door de ontvangen BRKH (zegen) zijn de wezens (de

<sup>8</sup> Het woord dat hier is vertaald met ‘gunst’ (uit de gunst raken), of in de NBG’51 met ‘goedertierenheid’. Hebreeuwse woord *chesed* dat zich moeilijk goed in onze taal laat weergeven. Het komt talloze malen voor, op verschillende manieren vertaald: weldaad, loyaliteit, genegenheid, goedheid, liefde, trouw. *Chesed* is gebaseerd op een verbond tussen twee partijen en beschrijft de wijze waarop de verbondspartners met elkaar omgaan. Loyaliteit geeft dat ten dele weer, maar het gaat verder dan dat: er is ook genegenheid in het spel. Het beschrijft een relatie die veel verder gaat dan alleen op basis van dat verbond vereist zou zijn. Als iemand buiten een verbond om *chesed* zou vragen, dan zou hij om ‘genade smeken’. Maar als er een verbond is, doet hij een beroep op de *chesed* daarvan.

namen in hun daden als het doen van woord) 'tot heilbrengende daden in staat': een leven als elkaar zegenen in voortdurende communicatie. Met de belofte van de nieuwe wereld vindt de laatste en definitieve scheppingsdaad Gods plaats. Dat is het perspectief van alle beloften. Dat eens Jezus alles in allen wordt, de ultieme lofprijzing. Deze specifieke 'temporaliteit is het wezen van de eschatologie'. Het gaat over een geschiedenis van een geheel bijzondere aard: een 'bijbelse geschiedenis'. Eschatologie is zeer 'uiteindelijk geldig', maar in andere categorieën dan die van 'historische' tijd.

### **Maranatha**

Tenslotte iets over het 'eschatologisch verlangen'. Het recht om te verlangen is voorbehouden aan hen die lijden aan dit heden zonder perspectief – zij zijn de eersten die aan deze 'laatste geschiedenis' toe zijn. Dat zijn – getuige de inzet van de apocalyptiek – de armsten en de ellendigsten (de vernederden, **אָנָוִים** 'NWJM ootmoedigen, anawim) – die 'laatsten' die 'eersten' worden – inderdaad een 'bijzondere geschiedenis'.



Als je gelooft dat God geen van zijn woorden ter aarde zal laten vallen<sup>9</sup>, dan is 'deelachtig worden' van de weg van God je deel.

---

<sup>9</sup> Zie voor het 'ter aarde vallen': Mt 10,29 (N.B.G.-vertaling): Worden niet twee mussen (dat zijn in dit verhaal 'wóorden!) te koop aangeboden voor een duit? Vollediger geciteerd: Dtjes 55,11 (N.B.G.-vertaling): als deel van de oproep tot omkeer: Zoekt de HERE, terwijl Hij zich laat vinden; roept Hem aan terwijl Hij nabij is (vs 6). De goddeloze verlate zijn weg en de ongerechte man zijn gedachten en hij bekere zich tot de HERE, dan zal Hij zich over hem ontfermen (...) (vs 7). Want mijn gedachten zijn niet uw gedachten en uw wegen niet mijn wegen, luidt het woord des HEREN (vs 8). Want

Gaande die 'koninklijke' weg wordt het helder: geen van de woorden van JHWH zal ledig weerkeren.'

Met de dood en opstanding van Jezus is 'die eschatologische Wende' gegeven, 'De dood aan het kruis is het einde van de wereldtijd: De dood van de dood in de macht van de Opgestane Heer.' Zo 'is' Jezus het 'Rijk Gods'.

In die context bad men opdat zijn Rijk *spoedig* zou komen.

## JHWH spreekt ook nu

De postmoderne mens houdt niet van een kil opgedrongen schema. Hij is geneigd de grote verhalen op voorhand af te wijzen. Hij predikt een vorm van nihilisme.

Daartegenover spreken bepaalde theologen nu over 'Het echte nihilisme'. Het is nergens zo radicaal, als waar de Schrift spreken mag in haar eigen categorieën, krachtens haar eigen orde en hiërarchie, waarbij het Woord dáárin goddelijk is, dat het zichzelf is en zichzelf stelt als het bijzondere en niet als het algemene, als heilsmacht en niet als almacht, als 'melek' en niet als 'gelaarsde', als 'één' en 'enig' en het nauwkeurig tegendeel van wat als zijn of gebeuren ons toegankelijk schijnt<sup>10</sup>. De 'liefdevolle en geweldige NAAM', betekent bevrijding als 'het einde der

---

zoals de hemelen hoger zijn dan de aarde, zo zijn mijn wegen hoger dan uw wegen en mijn gedachten dan uw gedachten (vs 9). Want zoals de regen en de sneeuw van de hemel neerdaalt en daarheen niet weerkeert (...) also zal mijn woord dat uit mijn mond uitgaat ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren, maar het zal doen wat Mij behaagt en dat volbrengen, waartoe Ik het zend (vs 11). Want in vreugde zult gij uittrekken en in vrede geleid worden; de bergen zullen voor u uitbreken in gejuich en alle bomen des velds zullen in de handen klappen. Zie hier ook weer Ps 98!

<sup>10</sup> Miskotte.



religie, dat door de theofanie van JHWH wordt ingeluid; tegen de zwijggoden, 'die wij vanuit het autonoom denken hebben gemaakt'.

*Geloven is een werkwoord. Het geschiedt in de strijd tussen de tegenstellingen die er eigen aan zijn: welke werkelijkheid geloof je, dien je? De bevrijdingsgeschiedenis van Gods Woord, of de stomme geschiedenis? Die geschiedenis leert uitsluitend wat niet moet: de vermenging van goed en kwaad, zelfs in verarring van MLK als MÈLÈCH en MOLOCH als wezenlijke bedreiging van de wåre werkelijkheid van JHWH/LHJM MLK. Triomftaal voor de verkeerde overwinning ligt verraderlijk dicht bij de goede.*



**TENACH en NIEUW TESTAMENT****Visie**

"TeNaCH' als afkortingswoord betekent: Thora, Nebi'im, Chetoebim (Wet, Profeten, Geschriften). Ik geef de voorkeur aan deze term boven 'Oude Testament' op grond van de suggestie dat het 'Oude' 'verouderd' zou zijn ten opzichte van het 'Nieuwe'.

In plaats van 'Nieuwe Testament' zou 'Tweede testament' kunnen, of: 'Messiaanse geschriften'. Maar ik kies toch voor 'Nieuwe Testament'.

Het is tenslotte 'nieuwer' (van later datum) dan TeNaCH. 'Eerste' en 'Tweede Testament' suggereren in het kerkelijk spraakgebruik dat beide testaments testament zijn van Jezus Christus' - wat natuurlijk niet waar is. De term 'Messiaanse geschriften' annexeert meer dan het Nieuwe Testament toekomt: messiaans is héél TeNaCH. Het Nieuwe Testament spreekt in navolging daarvan als eigentijdse en eigen-wijze aan-/ver-/invulling<sup>11</sup>."

Zonder de 'achtergrond' van het eerste Verbond is het Tweede/nieuwe niet te verstaan.

'De ark 'is' niet de kerk, de èbèd JHWH 'is' niet Jezus, de besnijdenis 'is' niet de doop, enz., maar zij spréken daarvan op de wijze van het getuigenis.' Wat sterk uitgedrukt: Het Nieuwe Testament is geen 'christelijk boek' en Jezus was geen christen. 'Koningschap'?

---

<sup>11</sup> K.H. Miskotte, Als de goden zwijgen

# Aanvulling

## Werkwoordvormen

In de drie eerste verzen hanteert het Hebreeuws het perfectum. Verder gaat het in imperfectum.

Het pf wordt in de meeste gevallen vertaald met een perfectum of een plusquamperfectum. Met het pf in niet verhalende teksten refereert de spreker aan feiten van het verleden, om ze in de spreek situatie – nu te betrekken<sup>12</sup>. In psalmen kan op grond van stilistische of metrische gronden in een afwijkende tijd vertaald worden. In sommige gevallen kan het perfectum met een praesens worden vertaald. Dan is het als perspectief in de tijd: Dit komt dan uit een opvatting die theologisch – na lezing in het geheel van de Schrift – naar boven komt. Zo kan het perfectum het ‘tegenwoordig stellen van een gebeuren aangeven en kan het perfectum van vs 9b een ‘praesentische’ vertaling krijgen. Het perfectum drukt dan een definitief éénmalig<sup>13</sup> gebeuren uit.

Het imperfectum dat meestal vertaald wordt als een praesens wordt dan iets wat keer op keer weer, als begeleidende handeling gebeurt bij een andere, als een doorgaand gebeuren (laat bulderen de zee etc.) naast de perfecta van Ps 98,1b.1c.2a. 2b.3a.3b.

Het perfectum van Ps 98,9b (KJ B’ ‘want hij komt’) leidt toe naar het imperfecte ultieme nu (Ps 98,9c) dat doorgaat in/naar toekomst: JSJFT ‘rechten zal hij’.

---

<sup>12</sup> W. Schneider, Grammatik des biblischen Hebräisch, 93.

<sup>13</sup> ein für alle Male,

## Troonbestijgingspsalm?

Er zijn verschillende meningen hierin. Loretz noemt Ps 98 een ‘eschatologischen Hymnus mit Motiven eines Liedes auf Jahwes Thronbesteigung’. God treedt in Ps 98 als Koning en als Richter op. Inderdaad is volgens Loretz deze psalm nietuit te sluiten van de troonbestijgingspsalmen’. Zelfs al ontbreekt de terminus technicus JHWH MLK op beide plaatsen, terwijl H MLK in vs 6.2 slechts een (latere) aanvulling is. Loretz ziet metterdaad achter deze psalm ‘de Feestgemeente’, werkzaam, die zich in het heden reeds verzet/verplaatst ‘in das Erleben der Zukunft.’ Kraus stemt weer wel in met de typering ‘eschatologische hymne’ en benadrukt de afhankelijkheid van DeuteroJesaja. Kraus deelt Ps 98 zo in als ‘Jahwe-Königs-hymnus’. Jutzler sluit zich aan bij de ‘hymne’-gedachte: JHWH heeft Israël gered voor de ogen van heel de wereld. ‘Darum rühmt dieser Hymnus ihn als den Weltkönig.’

In elk geval

*‘De HEER heeft zichzelf bevrijd en Hij heeft die bevrijding bekend gemaakt aan alle volkeren in het betonen van zijn trouw aan Israël.’*

Deze gedachte werkt nog in een andere psalm, waar het eveneens gaat om een nieuw lied Ps 96. Het thema ‘overwinning over de chaos en de tegenover God vijandelijke krachten, verandert het lied in ‘verkondiging van een goddelijke reddingsdaad voor de heidenen’.

Het zou te ver leiden om uit te splitsen of het om een herdenken van de overwinning van JHWH op de chaos is of om de eschatologische eindoverwinning... JHWH bevrijdt, JHWH wordt bevrijd, JHWH is bevrijding, JHWH is bevrijdend...